

Nowy przedstawiciel wątrobowców liściastych z jury Antarktydy zachodniej

Anna Maria Ociepa

Instytut Botaniki UJ, Kraków

Nowy rodzaj wątrobowca liściastego pochodzi z Mount Flora z rejonu Hope Bay na Antarktydzie zachodniej. Wiek formacji geologicznej, w której został znaleziony jest oceniany na dolną jurę (Rees 1993). Materiał został zebrany w latach 1987-88 przez prof. K. Birkenmajera podczas Trzeciej Polskiej Geodynamicznej Ekspedycji na ten kontynent.

Okazy wątrobowca zachowane są w postaci odcisków kilku fragmentów ulistnionych łądzynek o długości 5-23 mm i szerokości 1,25-1,50 mm. Liście na łądzykach ustawione są w jednej płaszczyźnie, podłużnie, w dwóch rzędach, dość gęsto. Liście częściowo zachodzą na siebie w ten sposób, że liść niżej leżący przysłania swym górnym brzegiem brzeg liścia wyżej leżącego. Liście są całobrzegie, bez wcięcia na szczycie, kształtu owalnego, 1 mm długie i 0,5 mm szerokie.

Tak zbudowany gametofit pozwala zaliczyć ten nowy rodzaj wątrobowca do rzędu Jungermanniales (Krassilov & Schuster 1983), do którego należy *Schizolepidella gracilis*, wątrobowiec opisany wcześniej z rejonu Hope Bay (Halle 1913; Gee 1989), a odróżniający się od wątrobowca z Mount Flora wyraźnym wcięciem na szczycie sercowatych liści. Taksony te są najstarszymi przedstawicielami wątrobowców z rzędu Jungermanniales w zapisie kopalnym.

W jurze na Antarktydzie wątrobowce wchodziły w skład bogatej i zróżnicowanej flory złożonej z paprotników i roślin nagozalążkowych (Halle 1913; Gee 1989; Ociepa 2004; Rees & Cleal 2004). Z tej bogatej flory do czasów współczesnych na Antarktydzie przetrwały tylko wątrobowce.

Literatura:

- Gee, C. 1989. Revision of the Late Jurassic/Early Cretaceous flora from Hope Bay, Antarctica. *Palaeontographica*, **213**:149-214.
- Halle, T. G. 1913. The Mesozoic flora of Graham Land. *Wissenschaftliche Ergebnisse der Swedischen Südpolar- Expedition 1901-1903*, **3**: 1-123.
- Krassilov, V. A. & Schuster, R. M. 1983. Paleozoic and Mesozoic fossils. W: Schuster, R. M. (red.) *New Manual of Bryology*, **1**: 1172-1193. Hattori Bot. Lab.; Nichinan, Miyazaki, Japan.
- Ociepa A. M. 2004. Stan wiedzy o jurajskiej florze z obszaru Antarktyki. *Tomy Jurajskie*, **2**: 151-156.
- Rees, P. M. A. 1993. Revised interpretation of Mesozoic palaeogeography and volcanic arc evolution in the northern Antarctic Peninsula region. *Antarctic Sciences*, **5**: 77-85.
- Rees, P. M & Cleal, C. J. 2004. Lower Jurassic floras from Hope Bay and Botany Bay, Antarctica. *Special Papers in Palaeontology*, **72**: 5-90.

Praca finansowana ze środków Komitetu Badań Naukowych, projekt badawczy nr 2P04C00127.